

ται ἔχων δύο ἀγαθὰ, καὶ τὰ δύο εἰς ἄκρον ἐπί-
 ζηλατὸν πλοῦτον πολὺν καὶ σύζυγον ὠρσίαν. Τὸ κατ'
 ἐμὲ, οὔτε ταύτην εὐτύχησα νὰ θαυμάσω, οὔτ' ἐκεί-
 νου ἔλαβον πείραν διηγούμαι ἄρα τὴν ἱστορίαν ὅ-
 πως ἔκρουσα αὐτήν. Ἦκουσα λοιπὸν ὅτι ὁ δισύλβιος
 οὗτος θνητὸς, πᾶλιν ἔχων ὁμοιότητα πρὸς τὸν βα-
 σιλέα τῆς Πορτογαλλίας Αλφόνσον τὸν Γ', ὅς τις ὁ-
 λως ἀχρηστος ὢν πρὸς τὰ ἀκλήπτρα καὶ τὴν σύ-
 ζυγον, μετεβίβασε καὶ ταύτην καὶ ἐκείνην πρὸς τὸν
 ἴδιον ἀδελφόν, ἀπεφάσισε νὰ γράψῃ διαθήκην καὶ νὰ
 κληροδοτήσῃ καὶ αὐτὸς τὰ ἴδια ἀγαθὰ πρὸς ἄλ-
 λους. Ἐπειδὴ δὲ ἐν Αἰγύπτῳ ἔθος ὑπάρχει νὰ μερί-
 ζονται τὰ κληροδοτούμενα εἰς τριάκοντα ἰσχυροὺς
 κληροῦς, ἐμέρισε καὶ ὁ προκειμένος τὴν ἑαυτοῦ
 περιουσίαν, ὅρισας οὗτος μὲν νὰ λάβῃ τόσους, ἐκεῖ-
 νος δὲ τόσους καὶ τὰ ἐν Ἀθήναις ἐκπαιδευτικὰ καὶ
 φιλανθρωπικὰ κτασθήματα τοὺς πλείονας. Καὶ
 μέχρι μὲν τούτου ἡ διάταξις φαίνεται ἀνεπίληπτος·
 ἀλλὰ ποῖα ἡ ἀξία ἐκάστου κληροῦ; Ἡ ὅλη τοῦ Κροί-
 σου τούτου περιουσία, πλὴν τῆς γυναικὸς, συγ-
 κειμένη ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ πολυτιμοτάτων λίθων,
 τιμᾶται ὡς λέγεται καὶ ὑπὲρ τὰ ἑννέα ἑκτομμύρια
 δραχμῶν· τὸ ἐπιβάλλον ἄρα ἐκάστῳ κληρῷ φθάνει
 μέχρι τριακοσίων χιλιάδων. Ἀλλ' οἱ περὶ τὸν διαθέτην,
 ἐνθερμότετοι μὲν ἀπαδοὶ τοῦ πρώτου κώλου τοῦ
 ἀρχαίου ἐκείνου φητοῦ τοῦ λέγοντος, ὅτι « καλὸν
 τὸ πλουτεῖν », ἀνηλεεῖς δὲ καταφρονῶνται τοῦ δευ-
 τέρου τοῦ ἀξιοῦντος « πλουτεῖν ἐκ καλῶν », ἐ-
 φρόντισαν νὰ μὴ σημειωθῇ ἐν τῇ διαθήκῃ ἡ ἀξία τῆς
 περιουσίας· καὶ οὕτως, ὅταν κατὰ τὰς ἀνεξερευνητάς
 βουλὰς τῆς θείας Προνοίας ἔλθῃ ἡ ὥρα, καὶ ἦν ὁ νέος
 αὐτὸς τῆς Λυδίας βασιλεὺς θέλει μεταβῆ εἰς τὰς αἰ-
 ωνίους μονὰς, κατὰ τὰς προνοητικωτέρας βουλὰς
 τῆς καίρειου φιλανθρωπίας, τῆς ἀρίστης περιουσίας
 τὰ ἑννέα δέκατα θέλουσιν εὑρεθῆ ἐξησφαλισμένα
 ἐν ταῖς θαλαντῖοις τῶν αὐλικῶν τοῦ ἀποδιώσαν-
 τος. Ἐν τούτοις εὑρίσκοντο τὰ τῆς περιμαχήτου κλη-
 ρονομίας, ὅτε ἐνέσκηψεν ἐκ τῶν ὑπερβορείων ἀπροσ-
 θόκητος ὡς κεραυνὸς νέος κληρονόμος, ἀξίων μὲν ἑ-
 αυτὸν συγγενῆ ἐκ τῶν οἰκιοτάτων τοῦ βαθυπλού-
 του, μόνην δὲ συγγένειαν ἔχων, ὡς κοινῶς ἐλέγετο,
 τὸ ταυτώνημον.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

Εἰς τὸ μνημόσυνον τοῦ ἀοιδίμου Μιχαὴλ Ποσιπῆ,
 ἐκφωνηθεὶς Ἀθήνησι, τῇ 4 Δεκεμβρίου 1863,
 ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ὑπὸ Ἐμμ.
 Κοκκίνου πληρεξουσίου Χίου, διδάκτορος τῶν
 Νομικῶν, καὶ πρώην Καθηγητοῦ τοῦ διοικητι-
 κοῦ Δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.

« Ἀδύλως τε ἔμαθον, ἀφθόγως τε μεταδίδωμι,
 τὸν πλοῦτον αὐτῆς οὐκ ἀποκρύπτομαι. »

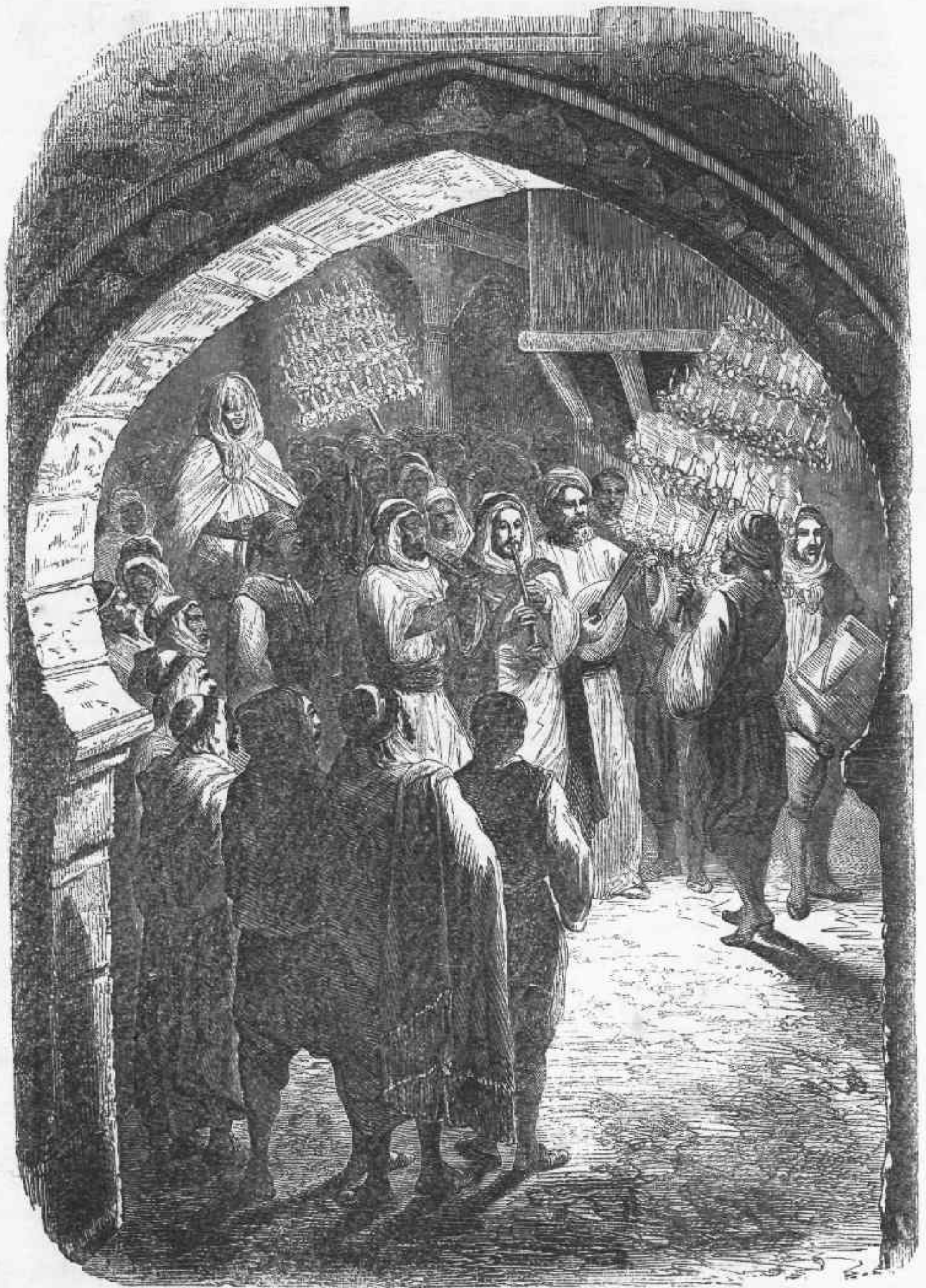
(Σοφ. Σόλουμ. ζ, 13.)

Ἐν τῇ ἀκόμῃ στάζει νοπὴ εἰς τὰς ἀκνάς ἡμῶν ἡ
 τῶν λόγων ἰσχυρὸς τοῦ ἱεροπροεποῦς ῥήτορος, ταῦ ὅποιον
 ἡ βαθεῖα καὶ εὐσχήμων παιδεία, λαβοῦσα κελῶν λό-
 γων καλὴν ἀφορμὴν, ἔστρεψεν ἐπίζηλον καὶ τελευτῆς
 μνημεῖον εἰς τιμὴν τοῦ ἀοιδίμου φίλου, οὗτινος ἐπι-
 τελοῦμεν σήμερον τὴν μνήμην, ἠθέληεν εἶναι βεβαίως
 τολμηρὸν τὸ νὰ ἐργασθῇ καὶ ἄλλος εἰς ἔργον, τὸ
 ὅποιον ἐξῆλθε τέλειον ἀπὸ τὴν ἀριστοπόνον χεῖρα
 τοῦ τεχνίτου, καὶ πρὸς τὸ ὅποιον ἀμέσως ἠτένισεν ἡ
 ψυχὴ ἡμῶν ἀπαράτρεπτον βλέμμα θαυμασμοῦ καὶ
 συμπαθείας.

Πύρρον τῆς ἐμῆς διανοίας ἔκατο ἡ ἰδέα τοῦ νὰ
 διαγωνισθῶ πρὸς τὰ ἀδύνατα. Ὅταν ἡ ἀξίωσις τῶν
 συγγενῶν καὶ τῶν φίλων, ὅταν ἡ φωνὴ τῆς καρδίας
 μου, καὶ, τέλος, ὅταν ἡ ἐπίμονος προτροπὴ καὶ αὐ-
 τοῦ τοῦ προκληθέντος μὲ παρεθάρρυνον νὰ προσφέ-
 ρω καὶ ἐγὼ εὐσεβὲς τι ἀφιέρωμα εἰς τὴν μνήμην τοῦ
 μακαρίτου, δὲν ἠγνόουν ὅτι αἱ δυνάμεις μου δὲν ἀρ-
 κοῦσι πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ὄρων τῆς λειτουργίας.

Ὁ βίος τοῦ ἀξιολόγου ἀνδρός, τοῦ ὅποιου θρηνοῦ-
 μεν τὴν στέρξαι, εἶναι βραχὺς ἐν τῷ χρόνῳ, ἀλλὰ
 πολὺς ἐν τῇ εὐρύτητι, ἣν κατέχει ἐν τῇ μνήμῃ τῶν
 συγχρόνων αὐτοῦ. Διὰ ἐνόμισα ἀπαραίτητον νὰ λά-
 βω ὡς μέτρον τῶν λόγων οὐχὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ
 ἀοιδίμου, οὐδὲ τὴν ἔκτασιν τῆς προαιρέσεώς μου,
 ἀλλὰ τὴν ἀναλογίαν τῶν ἐμῶν δυνάμεων. Περιστελ-
 λων τοιουτοτρόπως τὰ ὄρια τοῦ ἀγωνίσματος, ἔ-
 βλεπον μὲν ὅτι ἐγινόμεν ἐν μέρει ἐνοχρὸς αὐθαι-
 ρεσίας, ἀλλὰ συνησθανόμεν ἐξ ἄλλου, ὅτι ἀνευ τοῦ
 περιορισμοῦ τούτου ἐκινδύνευε νὰ ἐλαττωθῇ ἐν τῷ
 στόματί μου ἡ τιμὴ, ἣν ὀφείλω εἰς τὸν αἰμῶνηστον
 φίλον. Μὴ δυνάμενος νὰ ἀναγράψω τελείαν εἰκόνα
 τοῦ ἀνδρός, ἔρχομαι νὰ δρέψω μόνον ὀλίγα σπινθῆ-
 ἄνθη ἐκ τῆς εὐθαλοῦς βλαστήσεως, ἧτις ἐφύη πυκνὴ
 παρὰ τὸ ρεύμα τοῦ βίου αὐτοῦ.

« Ἀδύλως τε ἔμαθον, ἀφθόγως τε μεταδίδωμι
 τὸν πλοῦτον αὐτῆς οὐκ ἀποκρύπτομαι. » Τοιοῦτο
 ἦτο τὸ σύνθημα, ὑπὸ τὸ ὅποιον οἱ μεγάλοι τοῦ γέ-
 νους διδάσκαλοι, οἱ μάρτυρες ἐκεῖνοι τῆς ἐπιστήμης
 καὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ, ἐπεχείρησαν νὰ προετοιμάσωσι
 τὰ ἔργον τῆς ἐθνικῆς ἀναστάσεως. Ὁ Κορνεῖος, ὁ Οἰ-

ΓΑΜΟΣ ΑΡΑΒΙΚΟΣ ΕΝ ΚΑΪΡΩ.

κονόμος, ὁ Κούμας, ὁ Βενικμίν, ὁ Βάμβας, ὁ Γαζής, ὁ Φαρμακίδης, ὁ Μανούσης καὶ ἡ λοιπὴ χορεία τῶν μεγάλων ἐκείνων ἀνδρῶν, ἐδοξάσθησαν οὐχὶ μόνον διὰ τὴν ἐξοχὸν αὐτῶν παιδείαν, ἀλλὰ καὶ πρὸ πάντων διὰ τὴν χρῆσιν, ἣν ἐποιούντο αὐτῆς. Ἡ παιδεία δὲν ἦτο εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν ὄργανον πορισμοῦ, οὐδὲ ἀπλοῦν βιωτικὸν ἐπάγγελμα. Ἀδόλως μανθάνοντες, μετέδιδον αὐτῆς ἀφθόνως τοῖς πλήθεσι τῶν μαθητῶν, ὅσα ἡ φήμη τῶν γνώσεων καὶ τῆς ἀρετῆς αὐτῶν περισσύναιζε περὶ τοὺς θεσπεσίους ἐκείνους ἀνδρας. Μετέδιδον αὐτῆς, χωρὶς νὰ ἀπαιτῶσιν ὠφελείας τιμῆς καὶ πλούτου, ἀλλ' ἀποβλέποντες μόνον εἰς τὸ πῶς νὰ ἀναστήσωσιν εὐπαιδείτους καὶ χρηστοὺς πολίτας τῇ πατρίδι. Ἡ ἀνάστασις τοῦ ἔθνους ὑπῆρξε τῶν πνευματικῶν ἐκείνων πόνων ὁ γλυκύτατος καρπός. Τὸ δένδρον αὐτῆς ἐπότισαν οἱ ἰδρωῶτες τῶν διδασκάλων, τὰ αἵματα τῶν ἡρώων καὶ τῶν μαρτύρων.

Καὶ οἱ διδάσκαλοι, καὶ αἱ ἥρωες, καὶ ὅλαι αἱ ἀνώτεροι τάξεις τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐποχῆς εἶχον τὴν αὐταπάρνησιν ὡς στολισμὸν καὶ ὡς γνώρισμα αὐτῶν, ἀλλὰ ἔφερον αὐτὴν ὡς θεῖον χάρισμα εἰς τὴν καρδίαν καὶ οὐχὶ εἰς τὰ χεῖλη. Ἐνεφαίνετο εἰς τὰ ἦθη, καὶ οὐχὶ εἰς αὐτοσχεδίουσ ἢ γραπτὰς ἀγορεύσεις. Ὅπως ἡ θρησκεία τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν διακρίνεται ὡς θρησκεία τῆς ἀγνότητος καὶ τῆς ἀγάπης τῶν καρδιῶν ἀπὸ τὴν θρησκείαν τῶν Φαρισαίων, ἧτις εἰς μόνον τὸ ψυχρὸν τοῦ νόμου γράμμα ἐστηρίζετο, οὕτω καὶ ἡ αὐταπάρνησις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦτο ὁ αὐτοφυῆς καρπὸς βαθυκαρδίου πίστεως, ἐν ᾧ ἡ αὐταπάρνησις, ἣν φέρομεν σήμερον εἰς τὴν γλῶσσαν, ἀπέβαλε τὴν ἀρχαϊκὴν καὶ ἀγνήν αὐτῆς ἔνοιαν, διὰ νὰ περιβληθῇ σημασίαν συμβολικὴν καὶ καθαρῶς τεχνικὴν. Ἐξέκλιναν τὰ ἦθη, μετέβαλον καὶ αἱ λέξεις τὴν σημασίαν κατὰ τὴν βαθεῖαν τοῦ ἱστορικοῦ ἔκφρασιν.

Ὁ ἀείμνηστος Μιχαὴλ ὁ Ποτλῆς ἐνεπνεύσθη ἀπὸ τὴν αὐραν, τὴν ὁποίαν ὁ Φαρμακίδης, ὁ Μανούσης, ὁ Κοκκινάκης καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν λογάδων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶχον ἐμφυσήσει εἰς τὸν κοινωνικὸν καὶ ἠθικὸν βίον τῶν ἐν Βιέννῃ ὁμογενῶν. Ἡ πνοὴ αὐτῆς ἐξηκολούθησε νὰ πνέῃ δροσοδόλος καὶ μετὰ τὴν ἐκ Βιέννης ἀναχώρησιν τῶν ἀνδρῶν. Ἡ ἀνάμνησις τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἀγαθοποιουῦ αὐτῶν ἐπιρροῆς ἀπετέλει τιμιωτάτην παράδοσιν, εἰς τὰ διαυγῆ τῆς ὁποίας νάματα ἡ ἑλληνικὴ νεότης ἤρχετο νὰ λάβῃ, ὡς ἀπὸ ἱεροῦ ποταμοῦ, τὸ βάπτισμα τῆς παιδείας καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ φρονήματος.

Ἐγεννήθη ἐκ πατρὸς, ὅστις καταγόμενος ἐκ τῆς μακεδονικῆς Ὀχρίδος διακρίνετο ὄχι μόνον διὰ τὸν πλοῦτον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ φιλογενῆ αὐτοῦ αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα καὶ ἄλλως πολλαχῶς ἐναπέδειξε, ὡς καὶ διὰ τῆς ἀποστολῆς ἱκανῶν ὄπλων ἐν τῷ χρόνῳ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος εἰς τοὺς ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος μαχομένους. Ἐ-

φοίτησε τὸ πρῶτον εἰς τὰ ἐγγύωριζ προπαιδευτικὰ σχολεῖα καὶ Γυμνάσια, εἰτακατετάχθη ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ὡς φοιτητὴς τῆς Νομικῆς. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι τὸ τῆς Βιέννης Πανεπιστήμιον ἦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐν ταῖς λοιπαῖς Σχολαῖς, ἐκτὸς τῆς Ἰατρικῆς, ἐπὶ πολὺ ὑποδεέστερον τῶν τῆς λοιπῆς Γερμανίας Πανεπιστημίων. Τὸ κρατοῦν τότε ἐν Αὐστρίᾳ κυβερνητικὸν σύστημα ἦτο μετρίως εὐνοϊκὸν πρὸς τὴν ἐλευθέραν ἀνάπτυξιν τῶν θεωρητικῶν, καὶ ἰδίως τῶν ἠθικοπολιτικῶν ἐπιστημῶν. Καὶ μολοντοῦτο τόσον θαυμασίως ἐπέδωκεν ὁ Ποτλῆς εἰς τὴν ὀλομερῆ μελέτην τῆς ἐπιστήμης τῶν νόμων, ὥστε πρὸς τὰς συγγραφὰς τῶν μεγάλων τῆς Γερμανίας Νομοδιδασκάλων, τοῦ Σαβινιῆ, τοῦ Τιβώτ, τοῦ Φράγκε, τοῦ Μυλλενβρουχ, καὶ τῶν ταιούτων ἦτο αὐτὸς οἰκειότερος, παρὰ τοὺς δοκιμωτέρους τῶν ὁμιλητῶν ἐκάστου αὐτῶν. Συνεσπούδαζε δὲ μετὰ πολλῶν εὐπαιδευτῶν νέων, οἵτινες κατέστησαν μετὰ ταῦτα ἐπισημότατοι εἰς τὰς ἐπιστήμας, ἢ εἰς τὸ στάδιον τῶν πολιτικῶν ὑπηρεσιῶν. Ἄπαντες οὗτοι, καὶ ὅτε συνεσπούδαζον αὐτῷ, καὶ ἀφ' οὗ ἐχωρίσθησαν ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ, ἐξηκολούθουν ὁμολογοῦντες βαθεῖαν ὑπάληψιν καὶ ἐγκάρδιον ἀγάπην πρὸς τὸν ἐκλεκτὸν συνάδελφον καὶ συνθιασώτην. Περαιτώσας τὴν ἀκαδημαϊκὴν ἐκπαιδευσιν, καὶ ἐγκριθεὶς μετὰ τῶν δοκιμωτέρων, ἐξηκολούθησεν ἰδίᾳ τὰς μελέτας αὐτοῦ, καὶ ἀφ' οὗ κατηρτίσθη ὅσον ὀλίγοι ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τῶν νόμων, κατέβη κατὰ τὸ 1837 ἐν ἡλικίᾳ 25 ἐτῶν εἰς τὴν πατρίδα.

Ἡ φήμη τοῦ ἀξιολόγου νέου εἶχε προηγηθῆ αὐτοῦ. Οἱ παρ' ἡμῶν ξένοι, θεωροῦντες ὡς εὖρημα τὴν παιδείαν τοῦ ἀνδρός, ἤξιουν παρ' αὐτοῦ νὰ δεχθῇ ἀνεὺ ἀναβολῆς δημόσιον ὑπηρεσίαν. Ἐκίνησεν ὁ Ποτλῆς πρὸς τὰς προτροπὰς καὶ τῶν ξένων καὶ τῶν ἡμετέρων, διότι δὲν ἔσπεργε νὰ ἐκλάβωσιν αὐτὸν οἱ πολλοὶ ὡς θηρεύοντα διὰ τῆς εὐνοίας θέσεις, τῶν ὁποίων αἱ τιμαὶ καὶ αἱ ὑλικάι ὠφέλειαι δὲν ἠδύναντο νὰ φθάσωσιν εἰς τὸ ὕψος τῆς ἐστημονικῆς αὐτοῦ ἀξίας. Ἀποφύγων τὴν ἀβασάνιστον ὕψωσιν, ἐδέχθη νὰ διορισθῇ εἰς τὴν ἀμισθον θέσιν τοῦ Παρέδρου παρὰ τῷ ἐν Ἀθήναις Ἐφετείῳ. Ἀμέσως ἡ πολυμαθεῖα καὶ ἡ ἐξοχος αὐτοῦ κρίσις ἐγνωσθησαν. Ἦτο ὁ νεώτερος ἐν τοῖς δικαστικοῖς Συνεδρίοις, καὶ μολοντοῦτο οἱ ἐπισημότεροι τῶν εὐαρίθμων νομομαθῶν Δικαστῶν ἐζήτουν ἀπὸ τὰ χεῖλη αὐτοῦ τῶν σπουδαιοτέρων ζητημάτων τὰς λύσεις. Ἀφοῦ ἐδοκιμάσθη ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον εἰς τὴν ἀμισθον ἐκείνην θέσιν, διορίσθη Πρωτοδίκης ἐν Ἀθήναις, καὶ ὕστερον προεδιβάσθη Ἐφέτης εἰς Ναύπλιον. Μετετέθη μετὰ ταῦτα εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον, κατὰ δὲ τὸ 1843 ἐκλήθη ὡς Πάρεδρος εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς δικαστικῆς αὐτοῦ ὑπηρε-

οίαις διακρίθη ὡς οὐδείς ἄλλος διὰ τὴν ἀπραδειγματίστον μεταξὺ τῶν συναδέλφων του πολυμαθείαν, διὰ τὴν μετὰ τάχους ἀσφάλειαν τῆς κρίσεως, καὶ διὰ τὴν ἀσάλευτον τοῦ χαρακτήρος εὐθύτητα. Οὐδέποτε ἠκούσθη παράπονον διαδίκου κατὰ ἀποφάσεως, ἣτις εἶχεν ὑπὲρ ἑαυτῆς τὴν ψῆφον τοῦ Ποτλῆ. Ὁ ἐπιστημονικὸς καὶ ὁ ἠθικὸς αὐτοῦ χαρακτήρ ἐθεωρεῖται κατὰ τὴν πάνδημον τοῦ Κοινοῦ ὁμολογίαν, ὡς ἐπὶ τοσοῦτον ἀνώτερος τοῦ κοινοῦ μέτρου, ὥστε, ὅταν ὁ Ποτλῆς ἐκάθητο ἐπὶ τῆς ἐδρας τοῦ δικαστοῦ, αἱ πράξεις τῆς δικαιοσύνης ἦσαν ἀπρόσιτοι καὶ εἰς τὴν ἀμυδροτέραν ἀκόμη ὑπόψιαν τοῦ δεκασμοῦ ἢ τῆς παραδρομῆς. Ἐλαβε δὲ καὶ ἡ ἐξουσία πείραν τῆς ἀκλονήτου ἀνεξαρτησίας τοῦ ἀνδρὸς ἐπὶ τῶν σπουδαιοτάτων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δικῶν τοῦ τύπου.

Γενόμενος Πάρεδρος ἐν τῷ Ἰπουργεῖῳ τῆς Δικαιοσύνης, διορίσθη καὶ Εἰσκηγητὴς ἐν τῷ Συμβουλίῳ τῆς Ἐπικρατείας. Παρασκευάσας τότε σπουδαιότατα νομοσχέδια, καὶ ὑπεστήριξεν αὐτὰ ἐν τῷ Συμβουλίῳ. Ἐφιλοπόνησε δὲ μετὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ Κυρίου Γ. Βάλλη καὶ τὴν ἀξιόλογον Συλλογὴν τῶν Ἑλληνικῶν Κωδίκων, τῶν ὁποίων ἐξαιργάσθη εὐστοχώτατα τὸ κείμενον, καταδείξας τὰ ποικίλα λάθη τῆς ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ἐπισήμου μεταφράσεως.

Μετὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ Σεπτεμβρίου παρητήθη τῆς ἐν τῷ Ἰπουργεῖῳ θέσεως, καὶ ἐπεδόθη εἰς τὸ δικηγορικὸν στάδιον. Διέπρεψε μεταξὺ τῶν συναδέλφων του, καταλαβὼν ἐξ ἀρχῆς πρωτεύουσαν θέσιν ἕνεκα τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ χαρακτήρος του.

Αἱ γνώμαι αὐτοῦ ἐθεωροῦντο ὡς χρησιμοί, οὐχὶ μόνον διὰ τοὺς διαδίκους, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς δικαστάς, πρὸς τοὺς ὁποίους ἡ ἐπιστήμη καὶ τὸ ἦθος τοῦ Ποτλῆ ἦσαν ἀποχερῶσαι ἐγγυήσεις ὑπὲρ τῆς εὐθύτητος τῶν προτάσεών του. Ἐνήσκει τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα ὡς ἀληθῶς ἐπιστημονικὴν λειτουργίαν, πόρρω φιλοκερδείας καὶ πάσης εὐτελοῦς σκέψεως. Ἐνήσκει αὐτὸ μὲ ἴσον ζῆλον ὑπὲρ τοῦ πένητος, ὅσον καὶ ὑπὲρ τοῦ πλουσίου. Τὸ ἐνήσκει ἐπὶ ὠφελείᾳ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀπονομηστῆς δικαιοσύνης. Οὐδέποτε ἐδίστασε νὰ φωτίσῃ διὰ τῆς ἀνεξαντλήτου πολυμαθείας καὶ διὰ τῆς ὀξείας αὐτοῦ κρίσεως πάντα συναδέλφον, ὅστις ἐλάμβανεν ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς του. « Ἀδύλω τε ἔμαθον, ἀφθόνως τε μεταδίδωμι. »

Ὁ Ποτλῆς διεκρίνετο πρὸ πάντων διὰ τὴν εὐκολίαν, μεθ' ἧς ἤξευρε νὰ λύῃ τὰ μᾶλλον περίπλοκα ζητήματα τῆς παντοίας νομικῆς ὕλης. Ἡ περὶ τούτων κρίσις ἦτον αὐτῷ εὐχερῆς, ὅσον εἰς οὐδένα ἄλλον. Τόσον εἶχεν ἐπιδώσει εἰς τὴν ἀσκασιν τῆς ἐπιστήμης τῶν νόμων, ὥστε μεταξὺ τῶν ἐν Ἑλλάδι νομομαθῶν εἰς αὐτὸν ἴσως ἤρμοζε τὸ ἐγκώμιον, τὸ ὁποῖον ἐκ-

φέρει ὁ Κικέρων περὶ τοῦ ἐπισημοτέρου Νομοδιδασκάλου τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ, τοῦ Σαρούτου Σουλπίκιου. « Τὸ κατ' ἐμὲ φρονῶ, λέγει ὁ Κικέρων, ὅτι καὶ ὁ » Σκαυόλας καὶ ἄλλοι ἔχουσιν ἱκανὴν τῶν νόμων » πείραν καὶ γνῶσιν, ἀλλὰ τὴν πλήρη ἐπιστήμην αὐ- » τῶν μόνος κέκτηται ὁ Σουλπίκιος. » « Sic enim » inquam, Brute, existumo, juris civilis ma- » gnium usum et apud Scævolum et apud » multos fuisse, artem in hoc uno. »

Ἡ ἐπιστήμη εἶχεν ἀναβῆ παρ' αὐτῷ τὸ ἀκρότατον ὕψος, εἶχε τελειωθῆ εἰς τέχνην, τῆς δὲ κρίσεως ἡ ἔξις εἶχε μετουσιωθῆ εἰς νομικὴν αἴσθησιν. Ἄν ἐν τῇ Γερμανίᾳ ἢ ἐν τῇ Γαλλίᾳ εἶχε τὸ στάδιον, ἀντὶ νὰ ἔχη αὐτὸ ἐν τῇ μικρᾷ Ἑλλάδι, ὁ Σαβινιῆς, ὁ Τιβώτ καὶ ὁ Οὐαγκενρὸθ, ὁ Τροπλὼν καὶ ὁ Δεμολόμβ ἤθελον τὸν χαιρετήσαι ἄσμενοι ὡς ὁμότιμον συναδέλφον.

Ἄν καὶ εἶχε παραιτηθῆ τῆς δημοσίας θέσεως, ἡ πατρὶς ὁμῶς ἀπήλαυσε τῆς ἐξαιρέτου αὐτοῦ ἱκανότητος καὶ καθ' ἣν ἐποχὴν ὑπῆρχε Δικηγόρος. Ἰπῆρξεν ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων μελῶν τῆς ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ ἀστυκοῦ Νόμου ἐπιτροπῆς, καὶ τὸ τελευτῶδες πρόσωπον τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον ἔθετο ἡ ἐπιτροπὴ ἐκείνη, μαρτυρεῖ τρανώτατα τὴν ἐμβριθεῖαν καὶ τὴν ἀξίαν τῶν ἐργατῶν. Ἐν μέτρῳ τοῦ θυλοῦ ἐρίζοντος τῆς σολοικοῦ καὶ βαρβάρου γλώσσης, ὡς καὶ τῶν παραλογισμῶν, ἅτινα ἐκράττησεν ἐν τοῖς πλειοτέροις τῶν μετὰ τὸ 1835 νομοθετημάτων τῆς Ἑλλάδος, ἡ σύνταξις τοῦ ἀστυκοῦ Κώδικος εἶναι ὁ μόνος φωτεινὸς ἀστὴρ, ὅστις ἀποστέλλει ἰλαρὸν τὸ φῶς αὐτοῦ, διὰ νὰ μαρτυρήσῃ, ὅτι τὰ τιμκλρῆ μνημεῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος δὲν σιέργουσι τὴν φούλην ἀτμοσφαιρῶν τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς σπουδρχίας, ἀλλὰ ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ θάλλψαυτὰ ὁ καθαρὸς τῆς ἐπιστήμης ἥλιος. Ἐκτὸς τῆς περισπουδάστου ταύτης λειτουργίας, ἀνετίθετο εἰς αὐτὸν μετὰ καὶ ἄλλων συναδέλφων ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς ὑπουργείων ἢ γνωμοδοτήσεσι καὶ ἡ ἐπεξεργασίαι δικηφόρων ὑποθέσεων, ἐφαπτομένων μεγάλων ἐθνικῶν συμφερόντων καὶ σπουδαίων διεθνῶν σχέσεων. Οὕτω, λ. χ. ἀνετέθη αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου Ἰπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν Κυρίου Δ. Χρηστίδου ἡ σύνταξις γνωμοδοτήσεως καὶ ἀπάντησεως εἰς τὰς περὶ ἀποζημιώσεων ἀπαιτήσεις τῶν ἐν Πάτρικις ἄγγλων σταφιδεμπόρων. Τὸ ἔργον τοῦ Κ. Ποτλῆ, περιελθὼν εἰς γνῶσιν τῶν δικηγόρων τοῦ Ἀγγλικοῦ στέμματος, κτέπαυσε τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Ἀγγλικῆς πρεσβείας. Ὡσαύτως ἐγνωμοδότησε καὶ περὶ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν ἐν Νεαπόλει, ἐν Μασσῶνῃ καὶ ἐν Βαρλέττῃ Ἑλληνικῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ ἡ γνωμοδοτήσις αὐτῆ ἔδωκε πρώτη σύστασιν καὶ νομικὸν κύρος εἰς τὰ δικηθήματα τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως πρὸς δικηδικη-

σιν τῶν ἀθέσμως ἀρπαγέντων Ἑλληνικῶν ἐκείνων ναῶν καὶ τῆς παρουσίας αὐτῶν. Ἐπὶ τούτων καὶ ἐπὶ πλείστων ἄλλων ζητημάτων ὑπερέτευσεν ἀποταλεσματικῶς τὴν πατρίδα ὁ ἀξιόλογος Μ. Ποτλῆς.

Ἐν τούτοις ἐπεχείρησε μετὰ τοῦ Κυρίου Γ. Ράλλη νέον ἐπιστημονικὸν καὶ κοινωφελέστατον ἔργον, τὴν συλλογὴν καὶ δημοσίευσιν τῶν ἱερῶν Κανόνων τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Παρέβλεψε καὶ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Βιέννης καὶ ἀλλαχού ἱκανὰ ἐκ τῶν δοκιμωτέρων χειρογράφων τῶν Κανόνων, καὶ διὰ τῆς πολυμεροῦς μελέτης καὶ τῆς κριτικῆς αὐτοῦ εὐφυΐας, ἠδυνήθη νὰ ἐπιφέρῃ σπουδαίας τοῦ κειμένου διορθώσεις. Ὁ ἀπικριτικὸς τῆς συλλογῆς καὶ ἡ ἀξιόλογος εἰσχωγῆ ἀπέδειξαν τὸ ἔργον τοῦτο ὡς τὸ σπουδαιότερον μνημεῖον τοῦ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου, ἐλκύσαντα καὶ τὸν ἔπαινον τῶν ὁμοδόξων ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ τῶν ἐν τῇ Ἑσπερία σφῶν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1855 διορίσθη ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Περικλέους Ἀργυροπόλλου Καθηγητῆς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.

Ἐπῆλθεν ἡ ὑπουργικὴ μεταβολὴ τοῦ ἔτους 1855, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐκλήθη νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ ὑπουργείου. Ἀνέλαβε τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης, ἀνετέθη δὲ αὐτῷ προσωρινῶς καὶ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν. Τὸ στόμα αὐτοῦ εἶχε μείνει ἀγνὸν τῶν κατὰ τῆς Βασιλείας ὕβρεων. Ἐγνώριζεν ἐκ τῆς ἱστορίας, ὅτι οἱ ταπεινούμενοι ἐνώπιον τῶν ξένων, οἱ πρὸς ἡδονὴν αὐτῶν λέγοντες καὶ προπηλακίζοντες τοὺς πατέρας θεσμοὺς καὶ τὰ πρόσωπα, δι' ὧν οἱ θεσμοὶ λειτουργοῦσι, λυθάνουσιν ἐαυτοὺς τὴν ἰδίαν πρῶτον περιχιρούμενοι ἀνεξαρτησίαν καὶ ἐλευθερίαν. Διὰ τοῦτο ἡ ψυχὴ αὐτοῦ δὲν ἐκαλλήθη ὀπισθεν τῶν ξένων· ἀλλ' οὐδὲ ἐκείνους ἐμιμήθη, οἷτινες μνηστρεύοντες τὴν ἐξουσίαν ὡς μέσον πρὸς κατόρθωσιν ἰδίων ὠφελειῶν καὶ συμφερόντων, ἐπολιτεῦντο πρὸς χάριν τῷ Βασιλεῖ καὶ παρέτρεπον αὐτὸν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ἐθνικὴ τιμὴ ἠδύνατο νὰ συναντηθῇ ἀξιοπρεπῶς καὶ ἄνευ συγκρούσεως εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον μετὰ τοὺς ὄρους τῶν διεθνῶν ὑποχρεώσεων τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸς τὰς τρεῖς εὐεργέτιδας Δυνάμεις. Ἐχὼν ζωηρὰν τὴν συναισθησίν τῶν πρὸς τὴν πατρίδα καθηκόντων καὶ τῆς ἰδίας ἀξιοπρεπείας, ἀπεσύρθη τοῦ ὑπουργείου δι' εὐγενοῦς παραιτήσεως, καὶ ἐνηγκαλίσθη πάλιν τὸ ἀνεξάρτητον τοῦ Δικηγόρου ἐπάγγελμα.

Ἐσχόλασε τότε εὐτυχῶς καὶ πρὸς τὴν παρασκευὴν τῶν περὶ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου παραδόσεων του, καὶ ἤρξατο αὐτῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἐν μέσῳ τῶν γενικῶν εὐφημιῶν πολυπληθεστάτου καὶ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου. Μέληται, παραστάς εἰς τὴν λαμπρὰν ἐκείνην ἑναρξιν, τῆς θαθείας συγκινήσεως τοῦ ἡγεμόνος τῶν καθ' ἡμᾶς θεολόγων, τοῦ ἀειμνήστου

Φαρμακίδου. Μέληται αὐτοῦ θαυμάζοντος ἄνευ ἐπιφυλάξεως τὴν βραθεὶν ἐπιστήμην τοῦ Ποτλῆ μέληται αὐτοῦ περιπτύσσοντος ἐν περιπαθεὶ χαρᾷ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας τὸν νέον Καθηγητὴν, καὶ εὐλογοῦντος τὰς καλλικάρπους ἀπαρχὰς τῶν πνευματικῶν ἀγώνων ἐλείνου, ὅστις ὑπισχναίτο νὰ κατασταθῇ παρ' ἡμῶν ὁ θεμελιωτῆς τῆς ἐπιστήμης τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὅπως ὁ κλεινὸς τῆς Γοτίγγης Καθηγητῆς, Ἰούστος ὁ Βοίμερος, εἶχεν ἀναδειχθῆ ἀρχηγὸς τῆς αὐτῆς Ἐπιστήμης παρὰ τοῖς Διακρυρομένοις, καθελὼν τὴν δάφνην αὐτῆς ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τῶν διδασκάλων τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας, διὰ νὰ στεφανώσῃ τὴν ἰδίαν σεμνὴν κορυφὴν.

Κληθέντος τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ ἐμπορικοῦ Δικαίου κυρίου Ράλλη εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης, ἀνέλαβε φιλοτίμως παρὰ τὸ ἴδιον μάθημα καὶ ἐξεπλήρωσε μετασπανίας ἐπιτυχίας καὶ τὴν ἀκαδημαϊκὴν τοῦ ἐντίμου συναδέλφου του λειτουργίαν.

Ἡ φορὰ τῶν πραγμάτων ἔφερεν αὐτὸν καὶ αὐθις εἰς τὸ ὑπουργεῖον. Εἶθε μὴ ἐλάμβανεν ἡ Βασιλεῖα ἐκ νέου τὴν χρεῖαν τῶν ὑπηρεσιῶν του! Ἴσως ἐσώζετο ἔτι ἡ πολυτιμία διὰ τὴν ἐπιστήμην ζωὴ τοῦ ἀνδρός! Ἴσως δὲν ἐπίνομεν τὸ πικρὸν ποτήριον τῆς ἀώρου ἀφ' ἡμῶν μεταστάσεώς του! Ἴσως τὰ δικαιομάτα τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἴσως δὲν ἀπέβαλλον τὸν κρατερὸν ἀθλητὴν εἰς τὴν κρίσιμον πάλην, ἣν συγκροτεῖ κατ' αὐτὸν δι' ἀνηκούστου βίας καὶ κακοτεχνίας ἡ παρὰ τὸν Ἰστρον τυραννία!

Ἡ πορεία τοῦ ὑπουργείου ἐκείνου ὑπῆρξεν ὀμαλὴ καὶ χρήσιμος εἰς τὰ κοινὰ συμφέροντα μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς. Ἀφ' οὗ ἐπιμῶνως, ἀλλὰ ματαίως ἀντέστη κατὰ τοῦ ἀστόχου ἐκείνου μέτρου, ὁ βῆθος τῶν πνευμάτων ἠλλαξεν. Τὰ πράγματα ἔλαβον τὸ προσωπεῖον τῆς τραγωδίας. Ἡ εἰμαρμένη ἤθελεν, ὡς ἐπὶ πάσης βιαίας μεταβολῆς, τὰ θύματα αὐτῆς. Ἡ φορὰ τῶν πραγμάτων κατήντησεν ἀνωτέρα καὶ τῆς κρίσεως καὶ τῆς θελήσεως τῶν προσώπων. Ἡ προτέρα τάξις καταλύθη, καὶ ἐν τῇ πτώσει αὐτῆς ὁ δεινὸς τῆς τραγικῆς καθάρσεως νόμος ἐπέβλεψε βρυυτάτας θυσίας εἰς τὰ πρόσωπα. Τῆς κρίσεως αἱ δοκιμασίαι, ἐν τῇ ἀδιαλύτῳ πλοκῇ τῶν ὁποίων συνεσχέθη ἡ πατρίς ἡμῶν ἐπὶ τοσοῦτον, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παραμείνωσιν ἐπὶ πολὺ. Ὁ ἥλιος τῆς νέας βασιλείας ἀνατέλλει ἤδη, ἵνα φωτίσῃ τὸ μέλλον, καὶ διασκεδάσῃ τὴν ἀγλὴν τῶν νεφῶν, ἧτις ἐκρεμάσθη πυκνὴ ἐπὶ τῶν ἐρίζοντα τῆς πατρίδος.

Τὸ μέλλον εἶναι ὁ ὀριστικὸς καὶ ἀνέκκλητος Κριτῆς τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος. Ὄταν τὸ παρὸν κρίνῃ τὸ παρελθόν, δὲν πρέπει νὰ λησμονῆ, ὅτι

μόνη ἢ ἀρνησις τοῦ παρελθόντος δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ προφυλάξῃ τὴν ψῆφον αὐτοῦ ἀπὸ τὴν ἀδέκαστον καὶ ἀπαθῆ τοῦ μέλλοντος κρίσιν. Τὸ μέλλον ἐνασκει πολυμερεστέρην καὶ ἀνωτέραν τινὰ δικαιοδοσίαν. Διακρίνει τὴν νομικὴν ἀπὸ τὴν ἠθικὴν εὐθύνην, καὶ μόνον τὸν βαθυπόνηρον ἐγωισμὸν παραδίδει εἰς τὴν ἀμετάκλητον τῆς κακίας καταδίκεν. Ὁ Ποτλῆς ἐκέκτητο ἱκανὰ κεφάλαια ἠθικῆς ἀρετῆς καὶ ἀγαθοσύνης. Πλήρης θάρρους δύναται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ νὰ ἀτενίσῃ εἰς τὴν κρίσιν τοῦ μέλλοντος. Τοιαύτη ἦτο ὁμολογουμένως ἡ πρόβησις τῆς γνώμης αὐτοῦ, ὥστε, ἂν ἐμάνθανε πρὸ τοῦ θανάτου τὴν περὶ αὐτοῦ ψῆφον, δὲν ἤθελε μνησιμακῆσαι κατὰ τῆς πατρίδος. Ἦθελε φέρει ἀγογγύστως τὴν πικρὰν τύχην, καὶ μιμητὴς τῆς μεγαλοψυχίας τῶν προγόνων ἤθελε ζητεῖ ἐν τῇ συμφορᾷ αὐτοῦ τὴν ἀφορμὴν νέων πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεων.

Ἡ γνώμη αὐτοῦ ἤθελε λάβει ὡς πρότυπον τὸν Ἀριστείδην, καὶ τὸν ἐν τῇ παρακμῇ τῶν πολιτικῶν ἀρετῶν τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ ἀριστεύσαντα ἐπὶ μεγαλοψυχίᾳ καὶ πρόβητι Ἀριστόνικον, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ ἡγεμὼν τοῦ βήματος, ὁ Δημοσθένης, παρέδωκεν ἡμῖν εἰς τὸν ἀθάνατον περὶ στεφάνου λόγον, ὅτι ἀφαιρεθεὶς διὰ καταδικαστικῆς ἀποφάσεως τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, ἐπέδωκε τὸ πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἐπιτιμίας συνειλεγμένον αὐτῷ ἀργύριον εἰς τὰς δημοσίους ἀνάγκας, προτιμήσας ἐν τῷ μεγαλείῳ τῆς αὐταπαρνήσειώς του νὰ ὠφελήσῃ διὰ γενναίας πράξεως τὴν πατρίδα, καὶ νὰ μείνῃ αὐτὸς ὑπὸ τὸ βῆρος τῆς καταδίκης.

Ὁ Ποτλῆς καὶ μακρὰν τῆς πατρίδος, ὑπηρετεῖ αὐτὴν ἐξαιρέτως. Ἐκλεχθεὶς διὰ τὴν βαθεῖαν αὐτοῦ ἐπιστήμην ὑπέρμαχος τῶν δικαιωμάτων τῶν ὀρθοδόξων Ἑλληνικῶν Μονῶν ἐπὶ τῶν ἐν Βλαχίᾳ καὶ ἐν Μολδαυίᾳ ἰδιοκτησιῶν των, ἠτοιμάζετο νὰ προστατεύσῃ τὰ ἱερά ἐκεῖνα καθιδρύματα καὶ τὰ ἐκπροσωπούμενα δι' αὐτῶν ζωτικὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ συμφέροντα διὰ τῆς αὐθεντίας τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ ἐνώπιον τῆς συνειδήσεως τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἐνώπιον τοῦ Συνεδρίου τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς. Δυστυχῶς δὲν ἔζησε, διὰ νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ πατριωτικὸν τοῦτο ἐγχείρημα, τὸ ὁποῖον οὐδεὶς ἦτο ἀρμοδιώτερος αὐτοῦ νὰ ἐπιτελέσῃ.

Ἐνώπιον τοῦ πένθους τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ σὺμπαντος τοῦ Ἑλληνισμοῦ διὰ τὴν στέρησιν τοῦ ἀναντικαταστάτου ἀνδρὸς, νεκροῦται ἡ φωνὴ τοῦ φθόνου, τὰ πάθη σιγῶσιν. Ἐν τῇ ἱερᾷ ταύτῃ σιγῇ ἄς ἀκουσθῇ μία μόνη φωνή, ἡ τῶν καρδιῶν ἡμῶν, ἀνακράζουσα: Αἰωνία ἡ μνήμη τοῦ μεγάλου ἐπιστήμονος, τοῦ πράου καὶ ἐνκρέτου ἀνδρὸς, Μιχαὴλ τοῦ Ποτλῆ! (*)

(*) ΣΗΜ. ΠΑΝΑ. Ἰδοῦ, ἀναγγέλλοντες τὸν θάνατον τοῦ αἰοίδιμου Ποτλῆ, τί ἐγράφομεν καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ φυλλάδι τῆς 15 Ὀκτωβρίου: « Ὅπως δὲ μὴ παραδαίνωμεν καὶ τὰς

ΙΣΤΟΡΙΑ

τῆς

ΣΙΒΥΛΛΗΣ.

(Ἐκ τῶν τοῦ Octave Feuillet.)

ΠΡΩΤΟΝ ΜΕΡΟΣ.

(Συνέχεια. Ἰδε φυλλ. 330.)

Γ'.

ΣΙΒΥΛΛΑ.

Ὁ κόμης καὶ ἡ κόμισσα δὲ Βερν (de Vergnes), πρὸς μητρὸς πάπποι τῆς Σιβύλλης, ἐν Παρισίοις διατρίβοντες καὶ πλουσίως ζῶντες, δὲν ἐδυσκολεύθησαν νὰ ὑπογράψωσι τὴν συνθήκην, ἣτις προετάθη εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τῶν Φερίων μετὰ τὸ συμβᾶν τὸ βυθίσαν εἰς πένθος τὰς δύο οἰκογενεῖας των. Ἡ Σιβύλλα ἀπεφασίσθη ν' ἀνατραφῇ εἰς τὴν ἐξοχὴν διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ κατοικήσῃ ἔπειτα τὸν οἶκον τῶν Βερν, ὅταν θὰ ἐφθάνεν ἡ ὥρα τῆς καλλύσεως τῆς ἀνατροφῆς της, τῆς ἐξόδου αὐτῆς εἰς τὸν κόσμον καὶ τῆς περὶ γάμου σκέψεως. Ἡ κόμισσα δὲ Βερν, ἰδίως, γυνὴ κοσμικωνάτη, νῆα ἔτι καὶ νομίζουσα ὅτι εἶναι νεωτέρα ἢ ὅσον ἦτο, ἐδέχθη ἀσμένως συνδυασμὸν ἀναβάλλοντα τὴν θέσιν αὐτῆς ὡς μάμμης καὶ ἀπωθοῦντα τὰ ψηλαφητὰ ταύτου τεκμήρια.

Ὁμολογητέον ὅτι τὰ πρῶτα ἔτη τῆς Σιβύλλης Ἄνης τῶν Φερίων οὐδὲν ἄξιον ἰδίως λόγου παρέσχον. Ἡ κόρη ἦτο εὐμορφος· εἶχε μεγάλους γλαυκοὺς ὀφθαλμοὺς, συνήθως μὲν γλυκεῖς καὶ σοβαροὺς, λαμβάνοντας δὲ βαθύτερον χρωματισμὸν ὅτε παρεδίδοτο εἰς τὰς θορυβώδεις καὶ μυστηριώδεις ἐκεῖνας ὁργὰς αἰτινες καταπαύουσιν εἰς τὰς ἀορίστους ψαλμωδίας τῶν τροφῶν. Ἰνα δὲ εἰπωμεν τὴν ἀλήθειαν, ἡ Σιβύλλα ἐδαψίλευεν ἀρκούντως τὰς παραφορὰς ταύτας, αἰτινες βεβαίως δὲν εἶναι τὸ κυριώτατον θέλημα τῆς ἡλικίας ἐκεῖνης. Ἐσπέρην τινὰ θερινὴν, ἐν ᾧ μόλις πρὸ μικροῦ τὴν εἶχον θέσει εἰς τὴν κοιτίδα της, ἀπέναντι παραθύρου ἀνοικτοῦ ἕνεκα τοῦ ὑπερβάλλοντος τῆς ἡμέρας καύσωνος, κατελήφθη ὑπὸ μανιώδους ὁργῆς τοσοῦτον σφοδρᾶς καὶ παρατεταμένης, ὥστε ὁ μαρκήσιος καὶ ἡ μαρκησία ἐν ταύτῳ συνέδραμον εἰς τὸ δωμάτιον της. Ἡ τροφὸς εἶχεν ἐξαντλήσει πάσας τὰς πραϋντικὰς της παραμυθίας καὶ ὠμολόγει ὅτι εὐρίσκετο εἰς ἐντελῆ ἀμηχανίαν ἢ μαρκησία ἐτραγῶ-

στοιχειωδεστέρας ἀρχῆς τῆς δικαιοσύνης ἀνάγκη νὰ μὴ λησμονώμεν ποτὲ ὅτι ὁ βίος τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν εἶναι ὡς τὸ αἶνιγμα τῆς Σφιγγός, οὗτινος ἡ λύσις ἀπόκειται εἰς τὸν χρόνον. . . . Ὁ χρόνος λοιπὸν θέλει ἐρμηνεύσει καὶ τοῦ Μ. Ποτλῆ ὡς δημοσίου λειτουργοῦ τὰς πράξεις, πιθανώτατον δὲ, εἰμὴ βέβαιον, ἔτι ἡ ἐρμηνεία θέλει κατασχῶναι τοὺς κατηγοροὺς καὶ συκαφάντας αὐτοῦ. Ζῶν δὲ ὡς ἐκεῖνος ἐγίνωσκεν ἔτι « qui sert son pays sert souvent un ingrat. »